

בין חשד לאמון : כששומרי הסף הופכים לקו החזית
אפריל 2025

עומר בירן
מתמחה, המכון לחירות ואחריות

עם פתיחת מושב הקיץ של הכנסת בתחילת מאי, צפויה לעלות לדיון ההדחה המתוכננת של היועצת המשפטית לממשלה, גלי בהרב־מיארה. מדובר במהלך שמעיד על עומק השסע הציבורי ועל המקום הרגיש שתופסים מוסדות השלטון בעין הסערה. בהרב־מיארה, שמונתה לתפקידה בפברואר 2022, הפכה שלא בטובתה לדמות שמרכזת סביבה רגשות חזקים – תקווה ואמון מצד אחד, ביקורת וחשדנות מצד אחר. הוויכוח סביבה כבר מזמן אינו נוגע רק לתפקיד או להחלטות קונקרטיות, אלא משקף את השבר המעמיק באמון הציבורי ואת הפוליטיזציה הגוברת של שומרי הסף במרחב הישראלי.

אחת הדוגמאות הבולטות לכך היא נתוני האמון הציבורי ביועצת המשפטית לממשלה, כפי שנמדדו בסקרים החוזרים של המכון לחירות ואחריות. לאורך התקופה שבין אפריל 2022 למרץ 2025, נשמר פער יציב בין המחנות הפוליטיים, אולם הנתונים מצביעים גם על שינויים מעניינים – בעיקר בצד אחד של המפה. ככל שהממשלה הנוכחית נוקטת בצעדים שנתפסים כשנויים במחלוקת, גוברת תחושת האיום – והיא זו, ככל הנראה, שמעצבת מחדש את דפוסי האמון בציבור.

כך למשל, בתקופה הנבחנת ממוצע האמון שמביעים מצביעי גוש נתניהו ביועצת עומד על כ־10% בלבד. במאי 2023, האמון הגיע לשיא של 13%. אך גם חריגה זו הייתה זמנית: כבר במדידה הבאה האמון חזר לרמות של מתחת ל־10%. הדבר מעיד עד כמה עמוקה ויציבה חשדנותם של מצביעי הימין כלפי מוסד היועמ"ש.

לעומת זאת, בקרב מצביעי מפלגות האופוזיציה (מרכז־שמאל), ממוצע האמון בתקופה הזו היה גבוה כמעט פי שישה – כ־58%. בניגוד לרמת האמון היציבה בקרב מצביעי גוש נתניהו, כאן לא מדובר על יציבות ברורה: לפני בחירות נובמבר 2022, האמון ביועמ"שית בקרב מצביעי המפלגות האופוזיציה נע סביב 36%–42%. לאחר הקמת הממשלה הנוכחית בינואר 2023 חלה קפיצה חדה, ובמרץ 2025 כבר נרשם שיא של 68%.

הנתון המעניין ביותר איננו דווקא הפער בין מצביעי ימין ומצביעי מרכז־שמאל – אלא העובדה שרמת האמון ביועמ"שית שומרת על יציבות בצד אחד בלבד. במבט לאחור, קשה להתעלם מהשינוי שחל דווקא בקרב המפסידים בבחירות – אלה שאיבדו את השלטון, אך מצאו ביועצת סמל להתנגדות. בהרב־מיארה, שבתחילת דרכה עוררה פחות אמון גם בקרב המרכז־שמאל, הפכה עם הזמן לדמות ממלכתית המסמלת את שלטון החוק; היא מהווה אחד משומרי הסף המרכזיים, ואולי האחרונה שנותרה במערכת המשפטית-

פוליטית. ככל שהתחדדה התחושה שהדמוקרטיה הישראלית מאוימת, כך התחזק האמון בה בקרב מחנה המרכז-שמאל. כאשר מוסדות המדינה נדמים כמתערערים לאור ניסיונות הרפורמה המשפטית וההידרדרות הדמוקרטית המתלווה לה ולפעולותיה של הממשלה, הציבור שמנגד, מחפש בה אחיזה מחדש. הסבר אחר לשינוי שחל בקרב מצביעי מפלגות המרכז שמאל ביחסם ליועמ"שית אינו רק סמלי, ייתכן ופעולותיה כנגד צעדי החקיקה ופעולות אחרות של הממשלה המנוגדים לחוק מחייבים אותה לפעול. מצביעי האופוזיציה מצידם מעריכים את החלטותיה, פעולותיה ונחישותה אל מול ממשלה שכזו.

כך או כך, אם בעבר הוויכוח הציבורי סביב מוסד היועץ המשפטי לממשלה נסב סביב המתח המבני שבין יועץ לממשלה לאחריות על התביעה הכללית, היום הוא חורג מהשאלות הללו. האמון (או חוסר האמון) ביועמ"שית נגזר במידה רבה מההקשר הפוליטי שבו היא פועלת. זו תמונת מראה של תהליך רחב יותר: פוליטיזציה של מוסדות ממלכתיים והעמקה של הקיטוב הפוליטי בישראל. ככל והתהליך הזה יילך ויעמיק אנו נמצא מוסדות נוספים שהויכוח בין שני המחנות הפוליטיים עומד בליבם. זהו כרסום הדרגתי של הלגיטימציה של המוסדות וסדרי המשטר בישראל והמשמעויות שלו עלולות להיות הרסניות.

